

2.10.2013

B7-0439/2013

ONTWERPRESOLUTIE

naar aanleiding van een verklaring van de Commissie

ingediend overeenkomstig artikel 110, lid 2, van het Reglement

over de onderhandelingen tussen de EU en China over een bilaterale
investeringsovereenkomst
(2013/2674(RSP))

**Franziska Keller, Yannick Jadot, Reinhard Bütikofer, Philippe Lamberts,
Satu Hassi**
namens de Verts/ALE-Fractie

B7-0439/2013

Resolutie van het Europees Parlement over de onderhandelingen tussen de EU en China over een bilaterale investeringsovereenkomst (2013/2674(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien de artikelen 2, 3, 6 en 21 van het Verdrag betreffende de Europese Unie,
- gezien de artikelen 153, 191, 207 en 218 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien de artikelen 12, 21, 28, 29, 31 en 32 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,
- gezien het strategisch kader en het actieplan voor mensenrechten en democratie van de Europese Unie van 25 juni 2012,
- gezien het Protocol inzake de toetreding van de Volksrepubliek China tot de Wereldhandelsorganisatie van 23 november 2001,
- gezien zijn resolutie van 23 mei 2012 getiteld "De EU en China: handelsonevenwicht?"¹ en gezien het verslag van zijn Directoraat-generaal extern beleid van juli 2011 over de handelsrelatie en economische betrekkingen met China,
- gezien zijn resolutie van 14 maart 2013 over de betrekkingen tussen de EU en China²,
- gezien de gezamenlijke verklaring die is afgelegd ter gelegenheid van de dertiende EU-China-top op 20 september 2012 in Brussel,
- gezien de mededeling van de Commissie getiteld "Handel, groei en wereldvraagstukken – Handelsbeleid als kernelement van de Europa 2020-strategie" (COM(2010)0612) en gezien de resolutie van het Parlement van 27 september 2011 over een nieuw handelsbeleid voor Europa in het kader van de Europa 2020-strategie³,
- gezien de algemeen aanvaarde beginselen en praktijken die bekend zijn als 'de beginselen van Santiago' en die in oktober 2008 werden vastgelegd door de werkgroep inzake staatsinvesteringsfondsen van het Internationaal Monetair Fonds,
- gezien zijn resolutie van 6 april 2011 over het toekomstig Europees internationaal investeringsbeleid⁴,

¹ PB C 264 E van 13.9.2013, blz. 33.

² Aangenomen teksten, P7_TA(2013)0097.

³ PB C 56 E van 26.2.2013, blz. 87.

⁴ PB C 296 E van 2.10.2012, blz. 34.

- gezien zijn resoluties van 25 november 2010 over maatschappelijk verantwoord ondernemen in het kader van internationale handelsovereenkomsten¹, over mensenrechten, sociale normen en milieunormen in internationale handelsovereenkomsten² en over het internationaal handelsbeleid in de context van de klimaatveranderingsvereisten³,
 - gezien de mededeling van de Commissie met als titel "EU – China: Hechtere partners, groeiende verantwoordelijkheden" (COM(2006)0631) en het bijbehorende beleidsdocument getiteld "Concurrentie en partnerschap – Het handels- en investeringsbeleid van de EU ten aanzien van China" (COM(2006)0632),
 - gezien zijn resolutie van 5 februari 2009 over versterking van de rol van Europese kmo's in de internationale handel⁴,
 - gezien zijn recente besluit met vereisten voor de winnings- en houtkapindustrieën aangaande het bekendmaken van de betalingen die zij doen aan regeringen,
 - gezien de gemeenschappelijke verklaring van de EU en China ter gelegenheid van de veertiende EU-China-top in februari 2012 in Peking over de opening van onderhandelingen over een bilaterale investeringsovereenkomst,
 - gezien artikel 110, lid 2, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat de handel tussen de EU en China de afgelopen drie decennia snel en ononderbroken is toegenomen en in 2012 een piek heeft bereikt met een totale handelswaarde van 433,8 miljard euro, en overwegende dat het onevenwicht in de bilaterale handel sinds 1997 in het voordeel van China is; overwegende dat dit handelstekort in 2012 146 miljard euro beliep, tegenover 49 miljard euro in 2000;
- B. overwegende dat de buitenlandse investeringen van de EU in China in 2011 102 miljard euro bedroegen en de Chinese investeringen in de EU in datzelfde jaar 15 miljard euro; overwegende dat het totaalbedrag aan buitenlandse investeringen van China in de EU in 2006 slechts 3,5 miljard euro bedroeg;
- C. overwegende dat buitenlandse rechtstreekse investeringen tegenwoordig uit hoofde van het Verdrag van Lissabon onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen;
- D. overwegende dat 26 EU-lidstaten over een individuele bilaterale investeringsovereenkomst met China beschikken; overwegende dat deze overeenkomsten doorgaans geen of slechts beperkte bepalingen omvatten met betrekking tot duurzame ontwikkeling en het recht van landen om regels vast te leggen;
- E. overwegende dat de ontwikkelingsdoelstellingen die in China's twaalfde vijfjarenplan en in de EU 2020-strategie beschreven staan, een groot aantal gemeenschappelijke belangen en uitdagingen omvatten op vlakken zoals milieubescherming, duurzame en evenwichtige

¹ PB C 99 E van 3.4.2012, blz. 101.

² PB C 99 E van 3.4.2012, blz. 31.

³ PB C 99 E van 3.4.2012, blz. 94.

⁴ PB C 67 E van 18.3.2010, blz. 101.

ontwikkeling en de klimaatverandering; overwegende dat een sterkere integratie en meer technologische uitwisseling tussen de economie van de EU en die van China synergieën en wederzijdse voordelen zouden kunnen opleveren;

- F. overwegende dat de overwogen opname van de kwestie van markttoegang in een investeringsovereenkomst met China zou kunnen bijdragen tot verdergaande bilaterale economische samenwerking die dergelijke gemeenschappelijke uitdagingen aangaat; overwegende dat beide partijen evenwel het recht moeten hebben om op basis van openbaarbeleidsoverwegingen bepaalde sectoren van de verbintenissen inzake markttoegang uit te sluiten;
- G. overwegende dat de EU nog niet over een duurzaam industriebeleid voor de lange termijn beschikt dat als motor kan dienen voor de verdediging van haar offensieve en defensieve belangen in het kader van het nieuwe EU-beleid inzake buitenlandse investeringen;
- H. overwegende dat het transparantieniveau en de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld zo hoog respectievelijk groot mogelijk moeten zijn, vooral aangezien de onderhandelingen over deze investeringsovereenkomst bij de bevolking tot bezorgdheid kunnen leiden;
- I. overwegende dat investeerders de wetten van het gastland moeten naleven om de bescherming te kunnen genieten die een door de EU gesloten investeringsovereenkomst biedt;
- J. overwegende dat de onvolledige of onbestaande inachtneming door China van bepaalde fundamentele sociale rechten, arbeidsrechten en internationaal erkende milieunormen heeft bijgedragen tot het bestaande onevenwicht in de handelsstromen tussen de EU en China, dat in het geval van een verdieping van de investeringsbetrekkingen zelfs nog groter kan worden indien er geen vooruitgang wordt geboekt bij de inachtneming van die rechten en normen; overwegende dat de investeringsovereenkomst daarom niet tot een verdere verlaging van de sociale normen en milieunormen in China mag leiden maar integendeel verplicht moet bijdragen aan de verbetering van deze normen, met als resultaat evenwichtigere en voor beide partijen gunstige handels- en investeringsbetrekkingen;
- K. overwegende dat een investeringsovereenkomst ook verplichtingen voor investeerders moet inhouden, in het bijzonder met betrekking tot de eerbiediging van vakbonden en andere arbeidsrechten, transparantie en milieubescherming, zoals bedoeld in de nationale wetgeving van de partijen en in de internationale overeenkomsten waarbij de EU en China partij zijn; overwegende dat de voorgestelde investeringsovereenkomst geen betrekking mag hebben op investeringen in speciaal opgerichte zones waar arbeidsrechten en -normen en andere wettelijke vereisten niet gelden;
- L. overwegende dat de Commissie en de Raad beloofd hebben ervoor te zorgen dat er in het investeringsbeleid van de EU rekening wordt gehouden met de beginselen en doelstellingen van het externe optreden van de EU, onder meer op het vlak van de mensenrechten, en dat vanaf 2013;
- M. overwegende dat de effectbeoordeling door de Commissie van een

investeringsovereenkomst tussen de EU en China slechts een minieme mensenrechtencomponent omvat; overwegende dat er in 2007 in het kader van een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst een effectbeoordeling is voltooid inzake de duurzaamheid op het vlak van handel;

- N. overwegende dat de handels- en investeringsbetrekkingen tussen de EU en China beter op elkaar zullen moeten worden afgestemd via een gepaste uitbreiding van de politieke betrekkingen en de bevordering van de fundamentele waarden waarop de EU stoelt, met name inzake de eerbiediging van de mensenrechten, ondersteuning van de democratie en consolidatie van de rechtsstaat, overeenkomstig de beginselen die opgenomen zijn in de algemene bepalingen inzake het externe optreden van de Unie zoals vastgelegd in het Verdrag van Lissabon;
- O. overwegende dat een investeringsovereenkomst met China daarom ook moet bijdragen tot de bevordering van de politieke dialoog tussen de EU en China, met als doel de politieke en economische betrekkingen tussen beide partijen conform de geest van het strategische partnerschap gelijke tred te laten houden;
- P. overwegende dat investeerders er via hun beleid en beleidspraktijken op het gebied van investeringsbeheer naar moeten streven een bijdrage te leveren aan de verwezenlijking van de ontwikkelingsdoelstellingen van de gastlanden en lokale bestuursgebieden waar de investeringen plaatsvinden;
- Q. overwegende dat het bewezen is dat besluiten van arbitragerechtbanken onder bestaande investeringsbeschermingsovereenkomsten vaak zijn voorbijgegaan aan de verplichtingen van het gastland uit hoofde van internationale verdragen inzake mensenrechten, arbeidsrechten en milieubescherming, en gastlanden ertoe gedwongen hebben compensatie te betalen voor handelingen die erop gericht waren deze verplichtingen te handhaven maar incidenteel ook tot een verlaging van de winsten van de buitenlandse investeerders leidden;
- 1. verwelkomt de versterking van de economische betrekkingen tussen de EU en China; roept de EU en China ertoe op een partnerschapsrelatie met wederzijdse voordelen na te streven in plaats van bikkelharde concurrentie en confrontaties aan te gaan;
- 2. brengt in herinnering dat China de voorbije dertig jaar een gestage economische ontwikkeling heeft doorgemaakt; benadrukt evenwel dat er zich nu net als gevolg hiervan bijzonder grote problemen voordoen die de totstandbrenging van duurzame ontwikkeling op lange termijn alsook het vermogen om milieurampen te verhinderen in gevaar brengen;
- 3. herinnert eraan dat er in China onlangs een veiligheidsbeoordelingsmechanisme voor het toezicht op buitenlandse investeringen is ingevoerd en dat er voor het gebruik van dergelijke mechanismen door beide partijen legitieme gronden kunnen bestaan; wijst erop dat er in de EU en in China in het kader van het openbaar beleid terecht bezorgdheid kan heersen, op grond waarvan het verantwoord is sommige sectoren geheel of gedeeltelijk van buitenlandse investeringen uit te sluiten;
- 4. pleit voor het verbieden van Chinese investeringen in bepaalde strategische sectoren van de EU; herinnert er echter aan dat de EU nog geen alomvattend industriebeleid heeft

ontwikkeld en dat een eerste stap in die richting de oprichting zou zijn van een orgaan dat belast is met het toezicht op buitenlandse investeringen in strategische sectoren, vergelijkbaar met het Comité voor buitenlandse investeringen in de VS (CFIUS);

5. dringt erop aan om in deze overeenkomst bepalingen op te nemen ter beperking van buitenlandse investeringen in openbare diensten, zoals ook het geval is voor de andere handelsovereenkomsten die de EU heeft gesloten;
6. wijst erop dat de belangrijkste vorm waarin buitenlandse ondernemingen activiteiten in China mogen starten, joint ventures zijn, en dat dit één van de factoren is die tot een toename van de uitvoer van vervuilende technologieën naar China heeft geleid; is ervan overtuigd dat flexibeler vormen van toegang tot de Chinese markt zouden bijdragen tot een grotere mate van integratie van de Europese en de Chinese economie op basis van een strategischer benadering van economische samenwerking die gericht is op de meest geavanceerde milieuvriendelijke technologie en innovatie;
7. onderstreept dat het belangrijk is om middels deze overeenkomst de voorwaarden te scheppen voor eerlijke concurrentie tussen de EU en China; beveelt daartoe aan dat de Commissie onderhandelt over stevige en bindende bepalingen betreffende transparantie en eerlijke concurrentie, zodat er ook ten aanzien van staatsbedrijven en de investeringspraktijken van staatsinvesteringsfondsen gelijke concurrentievoorwaarden ontstaan;
8. onderstreept dat niets in de overeenkomst de partijen mag beletten om beleidsmaatregelen ter bevordering en bescherming van de culturele diversiteit vast te stellen en uit te voeren; vraagt daarom dat de overeenkomst geen verbintenissen inhoudt met betrekking tot audiovisuele diensten;
9. onderstreept dat bepalingen in investeringsovereenkomsten niet mogen leiden tot minder speelruimte voor de partijen om hun eigen beleid en wetgeving vast te stellen voor het verwezenlijken van hun legitieme openbaarbeleidsdoelstellingen; onderstreept dat het garanderen van de toepassing van rechtsstatelijke beginselen ten aanzien van alle investeerders en -burgers uit de EU en China de prioriteit moet blijven;
10. merkt op dat investeringsbeschermingsovereenkomsten duidelijke definities moeten omvatten van de te beschermen investeringen, en dat speculatieve vormen van investeringen hier niet toe mogen behoren;
11. is van mening dat bepalingen betreffende geschillen over investeringsbescherming op geen enkele manier mogen worden uitgebreid tot andere delen van de overeenkomst die betrekking hebben op markttoegang;
12. is van mening dat de investeringsovereenkomst met China op de volgende normen moet berusten:
 - niet-discriminatie (nationale behandeling en meestbegunstigingsbehandeling);
 - verwijzing naar het internationale gewoonterecht;

- verbod op manifeste willekeur in de besluitvorming;
 - verbod op het uitsluiten van rechtsmiddelen en het negeren van de grondbeginselen van een eerlijke rechtsbedeling;
 - verplichting om geen rechtsmiddelen uit te sluiten in straf-, civiel- en bestuursrechtelijke arbitrageprocedures overeenkomstig het beginsel van een eerlijke rechtsbedeling, zoals verankerd in de voornaamste rechtsstelsels in de wereld;
 - verbod op onjuiste behandeling van investeerders, inclusief druk, dwang en intimidatie;
 - bescherming tegen rechtstreekse onteigening en toekenning van adequate vergoeding voor de schade die in geval van onteigening wordt geleden;
13. benadrukt dat het concept van eerlijke en billijke behandeling in de investeringsovereenkomst moet steunen op de in lid 12 genoemde normen;
 14. is van mening dat bepalingen betreffende kapitaaloverdrachten in overeenstemming moeten zijn met de prudentiële regelgeving van beide partijen, zodat instabiliteit van de betalingsbalans vermeden wordt;
 15. onderstreept dat door de EU gesloten investeringsovereenkomsten niet in tegenspraak mogen zijn met de fundamentele waarden die de EU middels haar externe beleid wenst te bevorderen, en daarom de mogelijkheid van openbare inspraak niet mogen ondermijnen, met name wanneer er openbare beleidsdoelstellingen worden nagestreefd zoals sociale criteria en milieucriteria, mensenrechten, veiligheid, werknemers- en consumentenrechten, volksgezondheid en openbare veiligheid, industriebeleid en culturele diversiteit; pleit voor de opname van specifieke en bindende bepalingen hierover in de overeenkomst;
 16. vraagt om een clausule waarin wordt bepaald dat investeerders onder de nationale wetgeving vallen en in een proces in eigen land of in het gastland civielrechtelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld, met name voor handelingen of besluiten in verband met hun investering die aanzienlijke milieuschade, persoonlijk letsel of sterfgevallen in het gastland tot gevolg hebben;
 17. benadrukt dat er in de overeenkomst moet worden geëist dat buitenlandse investeerders de Europese gegevensbeschermingsnormen in acht nemen;
 18. vraagt om de opname van een clausule betreffende internationale verplichtingen in de overeenkomst waarin wordt bepaald dat de verplichtingen ten aanzien van de bescherming van investeringen van toepassing zijn voor zover zij in overeenstemming zijn met de alle partijen berustende verplichtingen uit hoofde van internationale verdragen en het internationale gewoonterecht, met name op het vlak van mensenrechten, arbeidsrechten en milieubescherming; vraagt daarom dat de investeringsovereenkomst geen rem zet op de vorderingen met betrekking tot de ratificering en volledige uitvoering door beide partijen van internationale mensenrechtenverdragen, de overeenkomsten van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) en multilaterale milieuverdragen;

19. is heel bezorgd over de grote vrijheid die internationale arbiters genieten bij het interpreteren van de bepalingen over de bescherming van investeerders, waardoor overheidsregulering – die nochtans legitiem is – wordt uitgesloten;
20. is van mening dat in geval van geschillen eerst alle plaatselijke rechtsmiddelen moeten worden uitgeput alvorens er procedures worden gestart voor de beslechting van geschillen tussen staten onderling, dat dit beginsel in de overeenkomst moet worden opgenomen en dat de overeenkomst niet in mechanismen voor de beslechting van geschillen tussen staten en investeerders mag voorzien, conform de algemene doelstellingen waartoe een investeringsovereenkomst hoort bij te dragen; is daarnaast van mening dat de overeenkomst een bepaling moet bevatten die derde partijen die betrokken zijn bij een geschil dat aan een arbitragerechtbank is voorgelegd, de mogelijkheid biedt zich partij te stellen in de procedure en passende compensatie te eisen;
21. benadrukt dat eerbiediging van de mensenrechten en de sociale rechten in het kader van de samenwerking tussen de EU en China essentieel is; onderstreept dat het belangrijk is alle regels van de ILO, inclusief de regels die betrekking hebben op het recht op de vrije oprichting van onafhankelijke vakbonden, na te leven en snel uit te voeren; steunt de strijd voor behoorlijke lonen en arbeidsomstandigheden; benadrukt dat het belangrijk is de toeleveringsketen beter te controleren voor wat de arbeidsomstandigheden betreft;
22. onderstreept dat een sterk en bindend engagement van de partijen voor een duurzame en inclusieve ontwikkeling op economisch, sociaal en milieuvlak en op het vlak van investeringen een voorwaarde vormt voor het sluiten van de overeenkomst, opdat er een evenwichtiger handels- en investeringsrelatie zou ontstaan tussen de EU en China die niet voornamelijk op de lage loonkosten, gebrekkige arbeidsbescherming en zwakke milieunormen in China berust;
23. benadrukt dat de overeenkomst tot duurzame, inclusieve en milieuvriendelijke investeringen moet leiden, in het bijzonder in winningsindustrieën, en goede arbeidsomstandigheden moet bevorderen in de bedrijven waarin wordt geïnvesteerd;
24. vraagt de lidstaten om er aan de hand van aangepaste controlemechanismen voor te zorgen dat buitenlandse investeerders de sociale normen en milieunormen van de EU eerbiedigen en bij investeringen in EU-ondernemingen geen banen schrappen;
25. vraagt nogmaals om een bindende bepaling inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen, conform de VN-richtsnoeren inzake het bedrijfsleven en mensenrechten, de Tripartiete Verklaring van de IAO over multinationale ondernemingen en sociaal beleid en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen, alsook om bindende toezeggingen inzake sociale en milieuclausules in het kader van een volwaardig hoofdstuk over duurzame ontwikkeling met een bijbehorend mechanisme voor geschillenbeslechting; dringt er bij beide partijen op aan een duurzame en inclusieve investeringsstrategie ten uitvoer te leggen die een doeltreffende beoordelingsmethode omvat waarmee overheden de sociale impact en de impact op het milieu van buitenlandse investeringen kunnen evalueren;
26. erkent de inspanningen van de Commissie om conform haar verplichtingen uit hoofde van het strategisch kader en het actieplan van de EU voor mensenrechten en democratie in

haar effectbeoordeling elementen op te nemen die verband houden met de mensenrechten; is evenwel van mening dat de Commissie verder moet werken aan een grondigere mensenrechteneffectbeoordeling, overeenkomstig het door het Parlement in zijn resolutie van 25 november 2010 over mensenrechten, sociale normen en milieunormen in internationale handelsovereenkomsten¹ geuite verzoek om "duidelijke handelsindicatoren, gebaseerd op de mensenrechten en milieu- en sociale normen", en overeenkomstig het door de VN-rapporteurs voor het recht op voedsel opgestelde advies (richtsnoeren voor de beoordeling van de impact van handels- en investeringsovereenkomsten op mensenrechten), waarin wordt gepleit voor het gebruik van effectbeoordelingen met betrekking tot de mensenrechten;

27. vraagt de Commissie om de duurzaamheidseffectbeoordeling die in 2007 is uitgevoerd in het kader van de onderhandelingen over een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst, te actualiseren met als doel de belangrijke wijzigingen in en de toegenomen relevantie en omvang van de Chinese economie alsook de toegenomen kwetsbaarheid van China op het vlak van milieu in aanmerking te nemen, aangezien dit ontwikkelingen zijn die zich de voorbije zes jaar hebben voorgedaan;
28. wenst dat er in de overeenkomst een bindende clause wordt opgenomen die verbiedt dat wettelijke bepalingen op sociaal en milieugebied worden afgezwakt om investeringen aan te trekken, en ervoor zorgt dat geen van beide partijen door continu of herhaald optreden of niet-optreden kan verzuimen de wetgeving in kwestie daadwerkelijk te handhaven met als doel de uitvoering, verwerving, uitbreiding of handhaving van een investering op zijn grondgebied aan te moedigen;
29. is van mening dat, wanneer de investeringsovereenkomst tussen de EU en China eenmaal is gesloten, deze overeenkomst alle bestaande bilaterale investeringsovereenkomsten tussen afzonderlijke EU-landen en China moet vervangen;
30. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

¹ PB C 99 E van 3.4.2012, blz. 31.